Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (treće vijeće)

od 13 prosinca 2017.*

„Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Mjere ograničavanja protiv Irana s ciljem sprečavanja širenja nuklearnog oružja – Zamrzavanje financijskih sredstava – Obveza obrazlaganja – Izvanugovorna odgovornost – Dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima”

U predmetu T-692/15,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, sa sjedištem u Hamburgu (Njemačka), koji zastupaju M. Schlingmann i M. Bever, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju M. Bishop i J.-P. Hix, u svojstvu agenata,

tuženika,

koje podupire

Europska komisija, koju su zastupali S. Bartelt i R. Tricot, a zatim R. Tricot i T. Scharf, u svojstvu agenata,

intervenijent,

povodom zahtjeva koji se temelji na članku 268. UFEU-a radi naknade štete koju je tužitelj navodno pretrpio zbog uvrštavanja njegova imena, s jedne strane, Provedbenom uredbom Vijeća (EU) br. 668/2010 od 26. srpnja 2010. o provedbi članka 7. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 423/2007 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2010., L 195, str. 25.) u Prilog V. Uredbi Vijeća (EZ) br. 423/2007 od 19. travnja 2007. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2007., L 103, str. 1.) i s druge strane, Uredbom Vijeća (EU) br. 961/2010 od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i o stavljanju izvan snage Uredbe br. 423/2007 (SL 2010., L 281, str. 1.) u Prilog VIII. Uredbi br. 961/2010,

OPĆI SUD (treće vijeće),

u sastavu: S. Frimodt Nielsen, predsjednik, I. S. Forrester i E. Perillo (izvjestitelj), suci,

tajnik: E. Coulon,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

I. Činjenice i okolnosti spora

1 HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (u daljnjem tekstu: HTTS ili tužitelj) je društvo koje je N. Bateni, njegov jedini član i direktor, osnovao u skladu s njemačkim pravom u ožujku 2009. HTTS obavlja djelatnosti pomorskog agenta i tehničkog upravljanja brodovima.

2 Ovaj predmet ulazi u okvir mjera ograničavanja uvedenih radi stvaranja pritiska na Islamsku Republiku Iran kako bi ta država prestala s nuklearnim aktivnostima koje predstavljaju rizik od širenja nuklearnog oružja i s razvojem sustava za ispaljivanje nuklearnog oružja (u daljnjem tekstu: širenje nuklearnog oružja). Konkretno, on pripada predmetima koji se odnose na mjere poduzete protiv pomorskog trgovačkog društva Islamic Republic of Iran Shipping Lines (u daljnjem tekstu: IRISL) i protiv fizičkih ili pravnih osoba navodno povezanih s tim trgovačkim društvom, među kojima se, prema mišljenju Vijeća Europske unije, posebno nalaze HTTS i druga dva pomorska trgovačka društva, Hafize Darya Shipping Lines (u daljnjem tekstu: HDSL) i Safiran Pyam Darya Shipping Lines (u daljnjem tekstu: SAPID).

3 Do prvotnog uvrštavanja HTTS-ova imena na popis osoba, subjekata i tijela koji podliježu mjerama ograničavanja iz Priloga V. Uredbi Vijeća (EZ) br. 423/2007 od 19. travnja 2007. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2007., L 103, str. 1.) došlo je 26. srpnja 2010., kao posljedica stupanja na snagu Provedbene uredbe Vijeća (EU) br. 668/2010 od 26. srpnja 2010. o provedbi članka 7. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 423/2007 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2010., L 195, str. 25.). To uvrštavanje nije bilo predmet tužbe za poništenje. Uvrštavanje svojeg imena na popise osoba, subjekata i tijela koji podliježu mjerama ograničavanja iz Priloga VIII. Uredbi Vijeća (EU) br. 961/2010 od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i o stavljanju izvan snage Uredbe br. 423/2007 (SL 2010., L 281, str. 1.), koje je nekoliko mjeseci kasnije provedeno tom uredbom, HTTS je, s druge strane, osporio te je Opći sud uvrštavanje potom poništio jer je utvrdio da nije bilo u dovoljnoj mjeri obrazloženo (vidjeti točku 5. u nastavku).

4 U Uredbi br. 668/2010 razlog za uvrštavanje HTTS-ova imena u biti je bio taj da je on „djelo[vao] za račun HDSL-a u Europi”. U Uredbi br. 961/2010 razlog je bio taj da je on „[bio] pod kontrolom i/ili djelo[vao] za račun IRISL-a”.

5 Presudom od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) Opći sud poništio je Uredbu br. 961/2010 u dijelu u kojem se odnosila na to trgovačko društvo, ali s učinkom od 7. veljače 2012., kako bi se Vijeću omogućilo da eventualno u međuvremenu upotpuni obrazloženje ponovnog uvrštavanja HTTS-ova imena. U tom pogledu Opći je sud, naime, smatrao da bi poništenje Uredbe br. 961/2010 s trenutačnim učinkom moglo ozbiljno i nepovratno ugroziti učinkovitost mjera ograničavanja koje su njome donesene protiv Islamske Republike Irana jer se „ne može isključiti da se nametanje mjera ograničavanja tužitelju unatoč tome meritorno može pokazati opravdanim“ (presuda od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće, T-562/10, EU:T:2011:716, t. 41. i 42.).

6 Nakon donošenja presude od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716), Vijeće je izvršilo dodatne upise tužiteljeva imena, koje je potonji svaki put osporio i koje je nakon toga Opći sud svaki put poništio u presudama od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće (T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312) i od 18. rujna 2015., HTTS i Bateni/Vijeće (T-45/14, neobjavljena, EU:T:2015:650).

7 Nadalje, valja podsjetiti da je presudom od 16. rujna 2013., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće (T-489/10, EU:T:2013:453) Opći sud poništio i uvrštavanje IRISL-ova imena i imena drugih pomorskih trgovačkih društava, uključujući HDSL-ovo i SAPID-ovo, na popise koji su se na njih

odnosili, s obrazloženjem da elementi koje je Vijeće iznijelo nisu opravdavali uvrštavanje IRISL-ova imena te stoga nisu mogli opravdati ni donošenje i održavanje na snazi mjera ograničavanja protiv ostalih pomorskih trgovačkih društava koja su bila uvrštena na popise zbog svojih veza s IRISL-om.

8 Tužitelj je Vijeću 23. srpnja 2015. poštom uputio zahtjev za naknadu štete za koju je smatrao da ju je pretrpio zbog činjenice prvotnog i sljedećih uvrštavanja svojeg imena na popise osoba povezanih s IRISL-ovom djelatnošću.

9 U tom zahtjevu za naknadu štete tužitelj je istaknuo svoje pravo ne samo na naknadu imovinske i neimovinske štete za koju je smatrao da ju je pretrpio zbog uvrštavanja uredbama br. 668/2010 i 961/2010, koje su predmet ovog spora, već i štete pretrpljene zbog dodatnih i ponovnih uvrštavanja (vidjeti točku 6. ove presude). Ukupan iznos tako navedene imovinske štete dosezao je 11 928 939 eura, dok je iznos neimovinske štete dosezao 250 000 eura za razdoblje od 26. srpnja 2010. do 18. rujna 2015.

10 Dopisom od 16. listopada 2015. Vijeće je odbilo taj zahtjev.

II. Postupak i zahtjevi stranaka

11 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 25. studenoga 2015. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

12 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 5. travnja 2016. Europska komisija zatražila je intervenciju u potporu zahtjevu Vijeća. Predsjednik sedmog vijeća odlukom od 13. svibnja 2016. prihvatio je taj zahtjev u skladu s člankom 144. stavkom 4. Poslovnika Općeg suda.

13 Stranke su o zatvaranju pisanog dijela postupka obaviještene 30. kolovoza 2016. Stranke nisu podnijele nikakav zahtjev za zakazivanje rasprave u roku od tri tjedna od kada su obaviještene o zatvaranju pisanog dijela postupka, kako je to propisano člankom 106. stavkom 2. Poslovnika.

14 Odlukom predsjednika Općeg suda od 5. listopada 2016. ovaj predmet dodijeljen je novom sucu izvjestitelju, koji zasjeda u trećem vijeću.

15 Sud je presudu Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), kojom su odbijene žalba i protužalba podnesene protiv presude od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986), objavio 30. svibnja 2017.

16 Odlukom od 8. lipnja 2017., koja je dostavljena strankama sljedećeg dana, Opći je sud, smatrajući da je na temelju sadržaja spisa predmet dovoljno razjašnjen, u nedostatku zahtjeva stranaka u tom pogledu (vidjeti točku 13. ove presude), odlučio o tužbi odlučiti bez otvaranja usmenog dijela postupka, u skladu s člankom 106. stavkom 3. Poslovnika.

17 Međutim, tužitelj je aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 12. lipnja 2017. zatražio održavanje rasprave, osobito zbog objave presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), te je od Općeg suda zatražio da u okviru mjera upravljanja postupkom, posebice u pogledu opsega navodno pretrpljene imovinske i neimovinske štete, sasluša njegova direktora i jedinog člana N. Batenija.

18 Odlukom od 20. lipnja 2017. Opći sud najprije je potvrdio svoju odluku od 8. lipnja 2017. (vidjeti točku 16. ove presude). Naime, kad je riječ o zahtjevu tužitelja za održavanje rasprave, Opći je sud, s jedne strane, smatrao da je taj zahtjev podnesen izvan određenog roka (vidjeti točku 13. ove presude) te je, s druge strane, utvrdio da ne postoje novi elementi koji bi prema potrebi mogli opravdati održavanje takve rasprave. Naime, presudom od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), na koju se tužitelj pozvao u prilog svojem zahtjevu za održavanje rasprave, samo je

potvrđena presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986) te stoga nije mogla opravdati otvaranje usmenog dijela postupka. Kao drugo, Opći sud nije prihvatio zahtjev za donošenje mjere upravljanja postupkom u vezi sa saslušanjem N. Batenija zato što je smatrao da je na temelju sadržaja spisa i relevantne sudske prakse u području procjene štete nastale kao posljedica nezakonite mjere ograničavanja predmet dovoljno razjašnjen (vidjeti također točku 93. u nastavku).

19 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

– naloži Vijeću da mu isplati naknadu štete u iznosu od 2 513 221,50 eura na ime naknade imovinske i neimovinske štete koju je pretrpio zbog uvrštavanja svojeg imena na popise osoba, subjekata i tijela iz Priloga V. Uredbi br. 423/2007 i iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010 (u daljnjem tekstu zajedno: sporni popisi);

– naloži Vijeću plaćanje zateznih kamata po kamatnoj stopi koju Europska središnja banka (ESB) primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna poena, počevši od 17. listopada 2015.;

– naloži Vijeću snošenje troškova.

20 Vijeće, koje podupire Komisija, od Općeg suda zahtijeva da:

– odbaci tužbu kao djelomično nedopuštenu i u svakom slučaju odbije kao u potpunosti neosnovanu;

– naloži tužitelju snošenje troškova.

III. Pravo

A. Predmet tužbe

21 Kad je riječ o predmetu tužbe, uvodno valja istaknuti da tužitelj u biti ističe da „prvotno” zahtijeva samo naknadu štete pretrpljene nakon 26. srpnja 2010. zbog uvrštavanja svojeg imena na popise osoba, subjekata i tijela iz Priloga V. Uredbi br. 423/2007 Uredbom br. 668/2010 i počevši od 25. listopada 2010. zbog uvrštavanja svojeg imena na popis osoba, subjekata i tijela iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010 Uredbom br. 961/2010 (vidjeti točku 5. ove presude).

22 Tako, *ratione temporis*, šteta čiju naknadu tužitelj traži, to jest ona proizišla iz dvaju spomenutih uvrštavanja, navodno je bila pretrpljena tijekom razdoblja od 26. srpnja 2010., datuma prvotnog uvrštavanja tužiteljeva imena na popise pravnih osoba povezanih s IRISL-om, do 23. siječnja 2012., datuma donošenja Provedbene uredbe Vijeća (EU) br. 54/2012 od 23. siječnja 2012. o provedbi Uredbe br. 961/2010 (SL 2012., L 19, str. 1.). Naime, na taj je datum uvrštavanje tužiteljeva imena Uredbom br. 961/2010 prestao proizvoditi pravne učinke.

B. Zapreka vođenju postupka koja se temelji na zastari tužiteljeve tužbe za naknadu štete

23 Članak 46. Statuta Suda Europske unije, koji se na temelju njegova članka 53. primjenjuje na postupak pred Općim sudom, glasi kako slijedi:

„Postupci protiv Unije u predmetima koji potječu iz izvanugovorne odgovornosti ne mogu se pokrenuti nakon proteka roka od pet godina od nastanka događaja koji je povod pokretanju postupka. Rok zastare prekida se pokretanjem postupka pred Sudom ili ako je prije pokretanja tog postupka oštećena strana podnijela zahtjev nadležnoj instituciji Unije. U potonjem slučaju postupak se mora pokrenuti u

roku od dva mjeseca predviđenom u članku 263. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; kada je to prikladno, primjenjuju se odredbe članka 265. drugog stavka Ugovora o funkcioniranju Europske unije […]”

24 Bez formalnog isticanja prigovora nedopuštenosti zasebnim aktom, Vijeće se u odgovoru na repliku poziva na nedopuštenost tužbe zbog proteka zastarnog roka predviđenog u članku 46. Statuta Suda Europske unije. U tom pogledu, ono navodi da se tužba podnesena 25. studenoga 2015. temelji na aktima donesenima više od pet godina ranije, to jest 26. srpnja 2010. u odnosu na Uredbu br. 668/2010 i 25. listopada 2010. u odnosu na Uredbu br. 961/2010.

25 U svakom slučaju, Vijeće smatra da je tužba djelomično nedopuštena zbog zastare tužiteljeva prava na podnošenje tužbe za naknadu štete u pogledu štete navodno pretrpljene prije 25. studenoga 2010., to jest pet godina prije podnošenja tužbe, koju je potonji podnio tajništvu Općeg suda 25. studenoga 2015.

26 U okolnostima ovog slučaja Opći sud smatra da, radi ekonomičnosti postupka i u interesu dobrog sudovanja, najprije valja razmotriti pitanja koja se odnose na meritum spora, bez odlučivanja u ovoj fazi postupka o zapreci vođenju postupka koja se temelji na zastari tužbe (vidjeti u tom smislu presudu od 30. ožujka 2006., Yedaş Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret/Vijeće i Komisija, T-367/03, EU:T:2006:96, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

C. Meritum

27 Kao prvo, kad je riječ o nezakonitosti ponašanja koju nastoji pripisati Europskoj uniji kao temelju eventualnog nastanka njezine izvanugovorne odgovornosti, tužitelj u tom pogledu ističe dva tužbena razloga, od kojih se prvi temelji na povredi obveze obrazlaganja, a drugi na povredi materijalnih pretpostavki koje opravdavaju njegovo uvrštavanje na sporne popise.

28 Međutim, prije nego što se razmotre ta dva tužbena razloga, uvodno valja podsjetiti na kriterije razvijene u sudskoj praksi vezane uz ocjenu pretpostavke koja se odnosi na nezakonitost postupanja koja se prigovora predmetnoj instituciji u okviru tužbe za naknadu štete.

1. Uvodne napomene o kriterijima sudske prakse za ocjenu nezakonitosti u okviru zahtjeva za naknadu štete

29 Iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da utvrđenje nezakonitosti pravnog akta Unije, primjerice u okviru tužbe za poništenje, nije dovoljno, koliko god to bilo vrijedno žaljenja, da se automatski zaključi da je došlo do njezine izvanugovorne odgovornosti koja se temelji na nezakonitosti postupanja jedne od njezinih institucija. Da bi se priznalo da je taj uvjet ispunjen, sudska praksa, naime, zahtijeva da tužitelj najprije dokaže da institucija u pitanju nije počinila običnu nezakonitost, već dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima (vidjeti presudu od 4. srpnja 2000., Bergaderm i Goupil/Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, t. 42. i navedenu sudsku praksu). Potom, na tužitelju je također da dokaže ispunjenje drugih dvaju uvjeta koji su nužni za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije, to jest postojanje stvarne štete i izravne uzročne veze između te štete i nezakonitosti o kojoj je riječ.

30 Kad je riječ osobito o mjerama ograničavanja, Sud je u svojoj presudi od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 62.), među ostalim, na temelju svoje ustaljene sudske prakse, pojasnio da je „stranka koja se poziva na izvanugovornu odgovornost Unije [bila] dužna podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i o opsegu štete na koju se poziva[la] […] te o postojanju dovoljno izravne uzročne veze između postupanja institucije o kojoj je riječ i štete na koju se poziva”.

31 Osim toga, prema također ustaljenoj sudskoj praksi, dokaz dovoljno ozbiljne nezakonitosti ima za cilj spriječiti, osobito u području mjera ograničavanja, da ispunjenje zadatka koji je predmetna institucija pozvana ispuniti u javnom interesu Unije i njezinih država članica ne bude ograničeno rizikom da se ta institucija u konačnici pozove na naknadu štete koju bi dotični subjekti na koje se njezini akti odnose mogli eventualno pretrpjeti, a da se pritom ti pojedinci ne opterete imovinskim ili neimovinskim posljedicama povreda obveza koje je dotična institucija počinila na očit i neispričiv način (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2007., Schneider Electric/Komisija, T-351/03, EU:T:2007:212, t. 125.; od 23. studenoga 2011., Sison/Vijeće, T-341/07, EU:T:2011:687, t. 34. i od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 51.).

32 Nakon tih uvodnih napomena, Opći sud smatra svrsishodnim najprije ispitati drugi, a potom i prvi tužbeni razlog koji je istaknuo tužitelj.

2. Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi materijalnih uvjeta uvrštavanja na popise

a) Argumenti stranaka

33 Tužitelj kao prvo tvrdi da Vijeće nije konkretnim činjenicama dovoljno potkrijepilo uvrštavanje na sporne popise. Osim toga, on napominje da je u presudi od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće (T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312) (vidjeti točku 6. ove presude) Opći sud presudio da je Uredba Vijeća br. 267/2012 od 23. ožujka 2012. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe br. 961/2010 (SL 2012., L 88, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194.) bila zahvaćena očitom pogreškom u ocjeni, s obzirom na to da Vijeće nije utvrdilo da je IRISL stvarno kontrolirao tužitelja.

34 Stoga je tužitelj, oslanjajući se osobito na presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986), najprije istaknuo da Vijeće nije raspolagalo ni s kakvom marginom prosudbe kad je riječ o njegovoj dužnosti utvrđivanja osnovanosti spornih mjera ograničavanja, s obzirom na to da ta dužnost proizlazi iz njegove obveze poštovanja temeljnih prava, osobito prava na djelotvornu sudsku zaštitu.

35 U svakom slučaju, dokazi i informacije koje je Vijeće podnijelo *a posteriori* ne mogu se u ovoj fazi uzeti u obzir te se stoga povreda Vijeća njegove obveze utvrđivanja osnovanosti spornih uvrštavanja u trenutku njihova određivanja ne može retroaktivno ispraviti.

36 Uostalom, Opći je sud u točki 55. presude od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće (T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312) (vidjeti točku 6. ove presude) utvrdio da je Vijeće priznalo da u vrijeme donošenja Uredbe br. 961/2010 još nije raspolagalo relevantnim elementima koje je kasnije podnijelo, kao ni onima koje je podnijela Savezna Republika Njemačka kao intervenijent u postupku u kojem je donesena ta presuda. Kad je riječ o izvješćima skupina stručnjaka Ujedinjenih naroda (UN) koja datiraju iz 2012. i 2013. i na koja se u ovom slučaju pozvalo Vijeće, ona su također nastala nakon donošenja navedene uredbe.

37 Podredno, tužitelj također ističe da elementi koje je Vijeće kasnije podnijelo u predmetu T-182/12, HTTS/Vijeće (vidjeti točku 6. ove presude) tim više nisu mogli opravdati uvrštavanja na sporne popise. U svakom slučaju, ti dokumenti nisu takve naravi da bi se njima moglo utvrditi da je tužitelj zapravo „bio u vlasništvu ili pod kontrolom" IRISL-a. Ti dokumenti upućuju isključivo na to da je tužitelj obavljao djelatnost agenta za SAPID-ov i HDSL-ov račun.

38 Kao drugo, tužitelj, oslanjajući se na presudu od 16. rujna 2013., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće (T-489/10, EU:T:2013:453) (vidjeti točku 7. ove presude), tvrdi da iz te presude proizlazi da postojanje veze između njega, s jedne strane, i IRISL-a, SAPID-a ili HDSL-a, s druge

strane, ne može opravdati uvrštavanja na sporne popise. Naime, u gore navedenoj presudi Opći sud jasno je utvrdio da Vijeće nije dokazalo da je IRISL izravno uključen u aktivnosti širenja nuklearnog oružja.

39 Zbog svih tih razloga, tužitelj zaključuje da je Vijeće prekršilo jasne i precizne pravne odredbe, koje ne uzrokuju teškoće u primjeni ili tumačenju niti su obuhvaćene posebno složenom situacijom. Vijeće je na taj način povrijedilo obveze koje se nameću uobičajeno opreznoj i pažljivoj upravi prema navedenim kriterijima, koji su, uostalom, utvrđeni ustaljenom sudskom praksom Suda Unije, poput presuda od 23. studenoga 2011., Sison/Vijeće (T-341/07, EU:T:2011:687, t. 36. i 37.); od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986, t. 53.) i od 18. veljače 2016., Jannatian/Vijeće (T-328/14, neobjavljena, EU:T:2016:86, t. 44.).

40 Vijeće se, s druge strane, u odgovoru na repliku ponajprije poziva na nepravodobnost prigovora koji se temelji na povredi obveze podnošenja dokaza u prilog razlozima uvrštavanja na sporne popise zato što se radi o novom tužbenom razlogu na koji se tužitelj pozvao tek u stadiju replike.

41 U pogledu merituma Vijeće, koje je poduprla Komisija, koja se slaže s njegovim očitovanjima, ističe da nije počinilo dovoljno ozbiljnu nezakonitost te u cijelosti osporava tužiteljevu argumentaciju.

b) Ocjena Općeg suda

42 Valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, tužba za naknadu štete na temelju članka 340. stavka 2. UFEU-a autonomno pravno sredstvo koje se od tužbe za poništenje razlikuje s obzirom na to da se njime ne traži poništenje određenog pravnog akta, već naknada štete koju je trećoj osobi prouzročila institucija Unije (presude od 2. prosinca 1971., Zuckerfabrik Schöppenstedt/Vijeće, 5/71, EU:C:1971:116, t. 3. i od 18. rujna 2014., Georgias i dr./Vijeće i Komisija, T-168/12, EU:T:2014:781, t. 32.)

43 Nadalje, nije sporno da članak 215. UFEU-a, koji u tom Ugovoru predstavlja pravnu osnovu koja omogućava Vijeću da donese mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba, predstavlja odredbu koja povezuje, s jedne strane, ciljeve UEU-a u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) koje Unija i države članice nastoje ostvariti (vidjeti osobito članak 24. stavak 3. UEU-a, sukladno kojem države članice aktivno i bez zadrške podupiru vanjsku i sigurnosnu politiku Unije u duhu lojalnosti i uzajamne solidarnosti i u skladu su s djelovanjem Unije u tom području) te, s druge strane, djelovanje Unije koje uključuje donošenje gospodarskih ili ograničavajućih mjera koje ulaze u područje primjene UFEU-a i koje su nužne za postizanje navedenih ciljeva (vidjeti u tom smislu presudu od 28. ožujka 2017., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, t. 89. i navedenu sudsku praksu).

44 U tom smislu, pojedinačna mjera ograničavanja poput zamrzavanja financijskih sredstava, koja se može odnositi na nedržavni subjekt, sama po sebi nije autonoman akt Vijeća koji ima narav kaznene ili upravne sankcije donesen protiv tog subjekta, već mjera koja je, u smislu članka 215. stavka 2. UFEU-a, nužna za provedbu te posebne politike, namijenjene tomu da Uniji postupno omogući ostvarenje konkretnog rezultata koji želi ostvariti u okviru međunarodnih odnosa, to jest da u ovom slučaju okonča aktivnost širenja nuklearnog oružja Islamske Republike Irana.

45 Nadalje, valja istaknuti da prema također ustaljenoj sudskoj praksi širi cilj održavanja mira i međunarodne sigurnosti, u skladu s ciljevima vanjskog djelovanja Unije koji su navedeni u članku 21. UEU-a, može opravdati negativne, čak i znatne posljedice koje za određene gospodarske subjekte proizlaze iz odluka o provedbi akata koje je Unija donijela kako bi se ostvario taj temeljni cilj (vidjeti u tom smislu presudu od 28. ožujka 2017., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, t. 150. i navedenu sudsku praksu).

46 Stoga je Opći sud, pred kojim je gospodarski subjekt pokrenuo postupak podnošenjem tužbe za naknadu štete, pri ocjeni postupanja dotične institucije također dužan, osobito s obzirom na odredbe članka 215. stavka 2. UFEU-a, uzeti u obzir taj temeljni cilj vanjske politike Unije, osim ako je taj subjekt u stanju dokazati da je Vijeće očito i neispričivo povrijedilo svoje imperativne obveze ili je na isti način povrijedilo temeljno pravo koje priznaje Unija.

47 U tim se okolnostima i osobito s obzirom na postupno povećanje intenziteta mjera ograničavanja tijekom razdoblja na koje se odnose činjenice koje su predmet ovog postupka, a koje je Vijeće donijelo kao reakciju na aktivnosti širenja nuklearnog oružja Islamske Republike Irana, zadiranje u poslovnu djelatnost i slobodu upravljanja vlastitim financijskim sredstvima HTTS-a, koje proizlazi iz zamrzavanja financijskih sredstava naloženog mjerom ograničavanja o kojoj je riječ, ne može kao takvo automatski smatrati osnovom za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije. Nadalje, u skladu s kriterijima definiranima sudskom praksom koja proizlazi iz presude od 4. srpnja 2000., Bergaderm i Goupil/Komisija (C-352/98 P, EU:C:2000:361, t. 42. i navedena sudska praksa) (vidjeti točku 29. ove presude), sudac koji odlučuje o izvanugovornoj odgovornosti u ovom slučaju treba moći utvrditi da postoje očite i neispričive povrede obveza ili očite pogreške u ocjeni predmetne institucije u vezi s postojanjem navodnih veza između dotične osobe i drugih trgovačkih društava u pitanju, kao što je, prije svega, IRISL.

48 Osim toga, eventualno poništenje jednog ili više akata Vijeća koji su uzrok štete na koju se tužitelj poziva, čak i ako o tom poništenju Opći sud odluči presudom objavljenom prije podnošenja tužbe za naknadu štete, ne predstavlja neoboriv dokaz dovoljno ozbiljne povrede koju je počinila ta institucija, što *ipso iure* omogućuje da se utvrdi odgovornost Unije.

49 Nadalje, valja istaknuti da se, za razliku od tužbe za poništenje, tužba na temelju izvanugovorne odgovornosti može podnijeti u roku od pet godina od nastanka događaja koji je doveo do štete o kojoj je riječ. Slijedom toga, institucija čija je izvanugovorna odgovornost u pitanju načelno se u svojoj obrani ima pravo pozivati na sve relevantne elemente koji su se pojavili prije podnošenja tužbe za naknadu štete protiv nje u gore navedenom roku, kao i što tužitelj podjednako može dokazivati opseg i težinu pretrpljene štete dokazima koji su se pojavili nakon njezina nastanka.

50 Kad je riječ o mogućnosti institucije da se u svojoj obrani pozove na sve relevantne elemente koji su se pojavili prije podnošenja tužbe za naknadu štete podnesene protiv nje, valja precizirati da je to potrebno kako bi nadležni sud, u skladu s načelom kontradiktornosti, utvrdio relevantnost i važnost činjenica koje su navele odnosne stranke radi donošenja odluke o mogućoj izvanugovornoj odgovornosti Unije. Takva je mogućnost osobito opravdana u području djelovanja Unije kao što je ono ZVSP-a, koje zbog naravi svojih ciljeva i sadržaja podliježe pravilima i postupcima posebno utvrđenima Ugovorima (vidjeti članak 24. stavak 1. drugi podstavak UEU-a) i koji su osobito namijenjeni uzimanju u obzir, ako je potrebno, činjeničnog i pravnog vremenskog razvoja situacije koja je predmet međunarodnog djelovanja Unije.

51 U tom smislu, pripisati bespredmetnu narav elementima koje je dotična institucija podnijela u okviru tužbe za naknadu štete u slučaju kada je ona, na temelju odluke donesene u skladu s glavom V. poglavljem 2. UEU-a, na temelju članka 215. stavka 2. UFEU-a, donijela mjeru zamrzavanja financijskih sredstava o kojoj je riječ predstavljalo bi ozbiljnu prepreku učinkovitom izvršavanju nadležnosti koje Ugovori u području ZVSP-a dodjeljuju institucijama Unije, predviđajući, u prilog provedbi te politike, da te institucije donose nužne mjere ograničavanja.

52 Nakon što su navedene te pretpostavke, u ovom slučaju najprije valja podsjetiti da je u točkama 41. i 42. presude od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) Opći sud zaključio da bi poništenje Uredbe br. 961/2010 s trenutačnim učinkom moglo ozbiljno i nepovratno ugroziti učinkovitost mjera ograničavanja donesenih tom uredbom protiv Islamske Republike Irana jer se „ne može isključiti da se nametanje mjera ograničavanja tužitelju unatoč tome meritorno može pokazati opravdanim”.

53 Stoga u okviru ove tužbe za naknadu štete Opći sud ne može zanemariti mjerodavne razloge ili dokaze na koje se Vijeće pozvalo u svoju obranu kako bi dokazalo da nije bio ispunjen uvjet nastanka izvanugovorne odgovornosti Unije.

54 Nadalje, kada je riječ o prvom prigovoru koji je tužitelj naveo i koji se temelji na dovoljno ozbiljnoj povredi materijalnih uvjeta koji omogućuju da se opravda uvrštavanja njegova imena na sporne popise, i to zbog neizravne veze između njegove i IRISL-ove gospodarske djelatnosti (vidjeti točku 4. ove presude), kao prvo valja istaknuti da nepravodobnost zbog koje Vijeće osporava taj argument (vidjeti točku 40. ove presude) nije relevantna, s obzirom na to da je tužitelj od podnošenja tužbe za naknadu štete svoj zahtjev za odštetu osobito temeljio na tom argumentu, koji stoga predstavlja logičnu argumentaciju tužbenog razloga koji se ovdje ispituje.

55 S obzirom na to, najprije kad je riječ o kvalifikaciji društva „u vlasništvu ili pod kontrolom drugog subjekta" – čiju primjenu tužitelj osporava u odnosu na sebe jer nije ni u vlasništvu ni pod kontrolom IRISL-a – dovoljno je istaknuti da u ovom slučaju taj pojam nema doseg jednak onomu koji se općenito primjenjuje u pravu društava kad je riječ o utvrđivanju poslovne odgovornosti društva koje je pravno pod kontrolom drugog gospodarskog subjekta u pogledu odlučivanja.

56 Pri ocjeni zakonitosti mjere ograničavanja taj se pojam zapravo odnosi na situaciju u kojoj je fizička ili pravna osoba uključena u aktivnosti širenja nuklearnog oružja države o kojoj je riječ u stanju utjecati na poslovne izbore drugog društva s kojim je u poslovnom odnosu, i to čak i u nedostatku bilo kakve pravne veze, u smislu vlasničkog udjela ili udjela u kapitalu, između tih dvaju gospodarskih subjekata.

57 U tom pogledu, Sud je, uostalom, izričito presudio da svojstvo subjekta „u vlasništvu ili pod kontrolom" Vijeće treba ocjenjivati od slučaja do slučaja, osobito uzimajući u obzir postotak vlasničkog udjela ili intenzitet kontrole u pitanju, pri čemu ta institucija u tom pogledu ima određenu diskrecijsku ovlast (presude od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće, T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312, t. 48. i od 6. rujna 2013., Bateni/Vijeće, T-42/12 i T-181/12, neobjavljena, EU:T:2013:409, t. 45.; vidjeti također u tom smislu presudu od 13. ožujka 2012., Melli Bank/Vijeće, C-380/09 P, EU:C:2012:137, t. 40 do 42.).

58 Međutim, informacije i dokazi na koje se Vijeće pozvalo u ovom slučaju predstavljaju relevantne indicije koje su dovoljno precizne i podudarne te koje omogućuju zaključak da je u okviru ove tužbe za naknadu štete okolnost da je HTTS bio „pod kontrolom i/ili djelovao za račun IRISL-a" barem vjerojatna.

59 Tako, primjerice, okolnosti kao što su djelatnost koju je tužitelj obavljao kao pomorski agent za račun subjekata usko povezanih s IRISL-om, od kojih su se neki, to jest HDSL i SAPID, koristili brodovima koje im je IRISL stavio na raspolaganje, financijski odnosi između tužitelja, s jedne strane, i HDSL-a i SAPID-a, s druge strane, te između tužitelja i IRISL-ova društva kćeri u Uniji, što proizlazi iz revizijskog izvješća od 31. prosinca 2010., dužnost direktora za pravne poslove IRISL-a koju je prethodno obavljao direktor tužitelja N. Bateni i, naposljetku, zajednička adresa tužitelja i IRISL-a Europe predstavljaju skup činjeničnih, relevantnih i podudarnih indicija o postojanju uskih veza između njega i IRISL-a koje, uostalom, tužitelj nije ni osporio. Osim toga, kako to Vijeće podsjeća, Opći je sud u presudi od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće (T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312, t. 56.) istaknuo da – iako u okviru tužbe za poništenje koja mu je bila podnesena nije mogao u obzir uzeti informacije što ih je dostavila Savezna Republika Njemačka, koje su se, uostalom, preklapale s dijelom spomenutih indicija – nije bilo isključeno da te informacije mogu „zbog svoje detaljne i relevantne naravi omogućiti opravdanje uvrštavanja tužiteljeva [imena]" na sporne popise.

60 Prema tome, iz svih elemenata i indicija koje je Vijeće u ovom slučaju podnijelo proizlazi da ono usvajanjem mjere zamrzavanja financijskih sredstava u pitanju nije počinilo očite i neispričive povrede obveza ili očite pogreške u ocjeni kad je riječ o HTTS-ovim poslovnim odnosima s IRISL-om i, putem tog trgovačkog društva, s aktivnošću širenja nuklearnog oružja Islamske Republike Irana, a koje bi

mogle opravdati – da je utvrđeno da su ispunjeni ostali uvjeti za nastanak odgovornosti Unije – naknadu štete koju je HTTS zbog toga pretrpio (vidjeti točku 59. ove presude). U svakom slučaju, tužitelj nije podnio dovoljno konkretne i relevantne dokaze koji mogu poduprijeti odgovornost Vijeća za počinjenje takvih očitih i neispričivih povreda obveza.

61 Iz toga slijedi da prvi prigovor, koji se temelji na dovoljno ozbiljnoj povredi materijalnih uvjeta uvrštavanja zato što Vijeće nije na temelju dovoljnog broja dokaza dokazalo da je tužitelj bio pod IRISL-ovom kontrolom, treba odbiti.

62 Kad je riječ o drugom prigovoru – koji se temelji na nedostatku opravdanja spornih uvrštavanja HTTS-a na sporne popise, nakon što je Opći sud poništio uvrštavanje IRISL-ova imena i imena drugih pomorskih trgovačkih društava, uključujući HDSL-ovo i SAPID-ovo – valja ponovno istaknuti (vidjeti točku 48. ove presude) da poništenje tih uvrštavanja nije samo po sebi dovoljno da se utvrdi kako su navedena uvrštavanja HTTS-ova imena na sporne popise bila zahvaćena dovoljno ozbiljnom nezakonitošću koja je takve naravi da dovodi do nastanka odgovornost Unije.

63 U tom pogledu valja podsjetiti da u vrijeme uvrštavanja tužiteljeva imena na sporne popise – najprije na temelju Uredbe br. 668/2010, a zatim Uredbe br. 961/2010 – uvrštavanja IRISL-ova, HDSL-ova i SAPID-ova imena još nisu bila poništena. Nadalje i prije svega, mora se utvrditi da Vijeće s pravom ističe da se u ovom predmetu uvrštavanje IRISL-ova imena u biti temeljilo na izvješću Odbora za sankcije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda u kojem su utvrđene tri očite povrede embarga na oružje, uspostavljenog Rezolucijom Vijeća sigurnosti 147 (2007), koje je počinilo to trgovačko društvo. Međutim, uzimajući u obzir zaključke iz tog izvješća, utvrđenje da je IRISL bio uključen u aktivnosti širenja nuklearnog oružja Islamske Republike Irana ne može se smatrati očito pogrešnim u okviru ove tužbe za naknadu štete, što, uostalom, na potkrijepljen način nije osporavao ni tužitelj. Stoga naknadno poništenje uvrštavanja IRISL-ova, SAPID-ova i HDSL-ova imena, na koje se pozivao tužitelj, ne omogućuje zaključak da je Vijeće počinilo ozbiljnu i neispričivu očitu pogrešku u ocjeni takve naravi da to dovodi do nastanka izvanugovorne odgovornosti Unije.

64 U tim se okolnostima Vijeću u konačnici ne može zamjeriti da je – temeljeći sporna tužiteljeva uvrštavanja na njegovim vezama s IRISL-om – počinilo nepravilnost koju u sličnim okolnostima ne bi bila počinila uobičajeno oprezna i pažljiva uprava, kojoj Ugovori povjeravaju posebne nadležnosti, poput onih koje se odnose na donošenje mjera ograničavanja koje se smatraju nužnima u okviru Unijina djelovanja čiji je cilj održavanje mira i međunarodne sigurnosti, koji mogu biti dovedeni u pitanje zbog aktivnosti širenja nuklearnog oružja Islamske Republike Irana (vidjeti točku 44. ove presude).

65 Iz toga slijedi da se taj drugi prigovor, koji se temelji na nezakonitosti spornih uvrštavanja zbog *ex tunc* poništenja upisa IRISL-ova, HDSL-ova i SAPID-ova imena, ne može prihvatiti, tako da drugi tužbeni razlog koji je tužitelj istaknuo treba u cijelosti odbiti.

66 Slijedom navedenog, s obzirom na gore navedena razmatranja, sada valja ispitati prvi tužbeni razlog koji je tužitelj istaknuo u potporu svojem zahtjevu za naknadu štete.

3. Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja

a) Argumenti stranaka

67 Kako bi dokazao da navodni nedostatak u obrazloženju spornih uvrštavanja predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, tužitelj se u prilog tom tužbenom razlogu u biti poziva na presudu od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716), kojom je zbog nedostatka obrazloženja poništeno uvrštavanje njegova imena na popis iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010 (vidjeti točku 5. ove presude). Tužitelj u biti napominje da je u toj

presudi Opći sud osobito naglasio činjenicu da obveza obrazlaganja predstavlja opće načelo prava Europske unije od kojeg se može odstupiti samo zbog važnih razloga. Prema tome, obrazloženje uvrštavanja njegova imena načelno je trebalo biti priopćeno zainteresiranoj osobi u istom trenutku kad i akt koji na nju negativno utječe.

68 Osim toga, tužitelj se u replici prvi put u prilog tom tužbenom razlogu poziva na argument prema kojem su povreda obveze obrazlaganja i nedostatak priopćavanja posebnih i konkretnih razloga uvrštavanja njegova imena na sporne popise u ovom slučaju povrijedili i njegovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu. Navodi da je Vijeće tako povrijedilo temeljno pravilo prava Unije, koje služi zaštiti pojedinaca i čije nepoštovanje može biti temelj za odgovornost Unije.

69 Navodi da je u ovom predmetu obrazloženje tim više nedostatno i stoga predstavlja očitu i neispričivu povredu obveze koju je počinilo Vijeće zato što, nakon objave presude od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716), ta institucija nije podnijela nikakve dokaze koji bi mogli potkrijepiti uvrštavanje HTTS-ova imena u Prilog VIII. Uredbi br. 961/2010. U tom pogledu tužitelj se osobito poziva na svoje dopise od 10. i 13. rujna 2010., kojima je od Vijeća zatražio da ponovno razmotri svoju odluku o uvrštavanju njegova imena na sporne popise te mu proslijedio određene usto vezane dokumente, kao i na svoj dopis od 23. studenoga 2010., u kojem je zatražio pristup svojem spisu.

70 Naposljetku, Vijeće je povrijedilo tužiteljevo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu jer je, nakon svake presude kojom je poništeno uvrštavanje njegova imena na sporne popise, HTTS odmah ponovno uvršten na te popise samo na temelju obrazloženja neznatno izmijenjenog u odnosu na prvotno navedeno. Nadalje, takvo postupanje sastavni je dio stajališta koje je ta institucija konstantno zauzimala u odnosu na tužitelja.

71 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tu argumentaciju.

b) Ocjena Općeg suda

72 Prije nego što se meritorno ispitaju različiti prigovori koji se odnose na prvi tužbeni razlog koji je istaknuo tužitelj, valja s postupovnog gledišta ispitati postojanje zapreke vođenju postupka za koju Vijeće zaključuje da postoji na temelju činjenice da se na argumente koji se odnose, s jedne strane, na povredu prava na djelotvornu sudsku zaštitu i, s druge strane, na nedostatak dokaza koji potkrepljuju osnovanost spornih uvrštavanja tužitelj pozvao tek u stadiju replike, tako da su ti argumenti bili nepravodobni.

1) Nepravodobnost argumenta koji se, kao prvo, temelji na povredi prava na djelotvornu sudsku zaštitu

73 U tom pogledu najprije valja kao bespredmetan odbiti prigovor koji tužitelj temelji na činjenici da je Vijeće automatski uvrstilo njegovo ime na sporne popise, unatoč poništavajućim presudama od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) i od 12. lipnja 2013., HTTS/Vijeće (T-128/12 i T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312) (vidjeti točku 70. ove presude). Naime, predmet ovog spora, kako ga je sam tužitelj odredio *ratione temporis*, ne odnosi se na zahtjev za naknadu štete koju je on pretrpio zbog ponovnog uvrštavanja svojeg imena na popise nakon svake od tih presuda, već na naknadu štete koju je navodno pretrpio između 26. srpnja 2010. i 23. siječnja 2012. (vidjeti točku 22. ove presude). Stoga ponašanje Vijeća nakon 23. siječnja 2012. u okviru predmetnog spora nije relevantno.

74 Što se pak tiče argumenta nepravodobnosti kojim se Vijeće usprotivilo iznošenju dvaju dodatnih argumenata na koje se tužitelj pozvao u fazi replike, najprije valja istaknuti da je HTTS u tužbi jasno povezao obvezu obrazlaganja uvrštavanja svojeg imena na popise osoba povezanih s djelatnosti IRISL-a s obvezom Vijeća da mu priopći razloge tih uvrštavanja (vidjeti točku 67. ove presude).

75 Međutim, prema ustaljenoj sudskoj praksi, načelo djelotvorne sudske zaštite podrazumijeva da institucija Unije koja donosi akt kojim se uvode mjere ograničavanja protiv osobe ili nedržavnog subjekta u najvećoj mogućoj mjeri priopći razloge na kojima se taj akt temelji, bilo u trenutku donošenja tog akta bilo barem što je prije moguće nakon toga, upravo kako bi omogućila tim osobama ili nedržavnim subjektima da učinkovito iskoriste svoje pravo na pravni lijek (presude od 16. studenoga 2011., Bank Melli Iran/Vijeće, C-548/09 P, EU:C:2011:735, t. 47. i navedena sudska praksa i od 18. srpnja 2013., Komisija i dr./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, t. 100.).

76 Naime, obveza obrazlaganja akta koji negativno utječe na neku osobu, a koja proizlazi iz načela poštovanja prava obrane, ima za cilj, s jedne strane, pojedincu dati dostatnu uputu o tome je li mjera osnovana ili sadržava li eventualno neku pogrešku koja omogućuje osporavanje njezine valjanosti pred sucem Unije te, s druge strane, omogućiti tom sucu da na što je moguće potpuniji način provede nadzor zakonitosti te mjere (presude od 15. studenoga 2012., Vijeće/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, t. 49.; od 18. veljače 2016., Vijeće/Bank Mellat, C-176/13 P, EU:C:2016:96, t. 74. i od 11. srpnja 2007., Sison/Vijeće, T-47/03, neobjavljena, EU:T:2007:207, t. 185.).

77 Osim toga, s obzirom na to da predmetna osoba prije donošenja prvotne odluke o zamrzavanju financijskih sredstava koja je donesena protiv nje nema pravo na prethodno saslušanje, poštovanje obveze obrazlaganja utoliko je važnije jer je to jedino jamstvo koje zainteresiranoj osobi omogućuje da se, barem nakon donošenja te odluke, učinkovito koristi pravnim lijekovima koji su joj dostupni za osporavanje njezine zakonitosti (presude od 15. studenoga 2012., Vijeće/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, t. 51.; od 12. prosinca 2006., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Vijeće, T-228/02, EU:T:2006:384, t. 140. i od 11. srpnja 2007., Sison/Vijeće, T-47/03, neobjavljena, EU:T:2007:207, t. 187.).

78 Tako iz sudske prakse navedene u točkama 75. do 77. ove presude osobito proizlazi da obveza obrazlaganja i s njom povezano pravo zainteresirane osobe na priopćenje posebnih i konkretnih razloga za njezino uvrštavanje na popise o kojima je riječ imaju za cilj osigurati ne samo poštovanje prava obrane već i načela djelotvorne sudske zaštite.

79 Stoga u okviru ovog sudskog postupka za naknadu štete prigovor koji se odnosi na povredu prava na djelotvornu sudsku zaštitu, a koji je tužitelj istaknuo tek u stadiju replike, treba smatrati argumentacijom razvijenom tijekom postupka prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja i na pravu zainteresirane osobe da joj se priopće posebni i konkretni razlozi za njezin upis na popise u pitanju (vidjeti točku 74. ove presude). Prema tome, taj se prigovor ne može smatrati novim tužbenim razlogom na koji se tužitelj nepravodobno pozvao.

2) Nepravodobnost argumenta koji se, kao drugo, temelji na tome da Vijeće nije dostavilo dokaze

80 Tužitelj prigovara Vijeću da nije dostavilo dokaze koji potkrepljuju razloge njegova uvrštavanja na sporne popise. U tom pogledu on osobito upućuje na svoj dopis od 23. studenoga 2010. (vidjeti točku 69. ove presude). Takvom argumentacijom tužitelj se u biti poziva na to da je Vijeće povrijedilo njegovo pravo na pristup spisu.

81 U vezi s tim konkretnim pitanjem valja, naime, podsjetiti da je u točki 19. presude od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) Opći sud u okviru prikaza okolnosti spora istaknuo da Vijeće prije podnošenja tužbe u predmetu T-562/10 u biti nije odgovorilo na tužiteljev dopis od 23. studenoga 2010. U toj je presudi, međutim, Opći sud nakon toga ograničio svoje ispitivanje na tužbeni razlog koji se temelji na nedostatku u obrazloženju, ne razmatrajući drugi tužbeni razlog, koji se odnosi na poštovanje načina izvršavanja prava na pristup spisu.

82 Međutim, tužitelj u tužbi nije osporio to što je Vijeće istaknulo da treba odbiti njegov zahtjev za pristup spisu, tako da se taj prigovor, čak i ako je predstavljen kao moguća povreda prava na djelotvornu sudsku zaštitu, mora proglasiti nedopuštenim, u skladu s člankom 84. stavkom 1. Poslovnika, s obzirom na to da predstavlja novi tužbeni razlog koji se ne temelji na pravnim ili činjeničnim elementima iznesenima tek tijekom postupka.

83 Budući da je taj postupovni prigovor odbijen, sada valja pristupiti ispitivanju merituma prvog tužbenog razloga koji je istaknuo tužitelj.

3) Osnovanost prvog tužbenog razloga

84 Argumenti koje stranke navode u odnosu na taj tužbeni razlog sažeti su u točkama 67. do 71. ove presude te je ovdje dovoljno podsjetiti da je, kao prvo, u Uredbi br. 668/2010 razlog uvrštavanja HTTS-ova imena u Prilog V. Uredbi br. 423/2007 bio taj da je tužitelj „djelovao za račun HDSL-a u Europi", dok je društvo HDSL upisano na sporne popise zbog toga što je „djelovalo za račun IRISL-a [zato što] je obavljalo prijevoz kontejnera koristeći se brodovima IRISL-a". Konačno, u Uredbi br. 961/2010 razlog HTTS-ova uvrštavanja u Prilog VIII. bio je taj da je on „bio pod kontrolom i/ili je djelovao za račun IRISL-a" (vidjeti točku 4. ove presude).

85 Podsjetivši na navedene razloge za sporne upise, u pogledu povrede obveze obrazlaganja prvotnog uvrštavanja tužiteljeva imena na popis u prilogu Uredbi br. 668/2010 najprije valja utvrditi da se tužitelj očito oslanja na pogrešno tumačenje presude od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716). Ta se presuda, naime, odnosi samo na valjanost Uredbe br. 961/2010, kojom je tužiteljevo ime upisano na popis priložen spomenutoj Uredbi, s obzirom na to da Opći sud ni na koji način nije odlučio o nedostatku u obrazloženju njegova prvotnog uvrštavanja Uredbom br. 668/2010. Tekstualno tumačenje obrazloženja spomenute presude, uostalom, u tom je smislu već samo po sebi dostatno. Točka 39. te presude, naime, glasi kako slijedi:

„U tim okolnostima valja zaključiti kako se čini da je Vijeće povrijedilo obvezu obrazlaganja predviđenu člankom 296. drugim stavkom UFEU-a i člankom 36. stavkom 3. Uredbe br. 961/2010. Prvi tužbeni zahtjev [koji se tiče nedostatka u obrazloženju te uredbe] stoga je osnovan te ga treba usvojiti".

86 U svakom slučaju, s obzirom na to da nije osporio zakonitost Uredbe br. 668/2010 tužbom za poništenje (vidjeti točku 3. ove presude), na tužitelju je da u okviru ove tužbe za naknadu štete dokaže – pod pretpostavkom da su ispunjeni ostali uvjeti za nastanak odgovornosti Unije, što nije utvrđeno – nezakonitost te mjere ograničavanja, što je uvjet koji omogućuje Općem sudu da naloži Vijeću naknadu štetu na koju se tužitelj poziva (vidjeti točku 29. ove presude). Naime, to što tužitelj u ovom predmetu upućuje na presudu od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) (vidjeti točku 67. ove presude) ne omogućuje zaključak da je uvjet koji se odnosi na postojanje dovoljno ozbiljne nezakonitosti ispunjen u odnosu na prvotno uvrštavanja tužiteljeva imena na temelju Uredbe br. 668/2010, s obzirom na to da se, u nedostatku tužbe za poništenje, pretpostavlja da je taj akt zakonit dok se ne dokaže suprotno.

87 Nadalje, kad je riječ o Uredbi br. 961/2010, nesporno je da je Opći sud svojom presudom od 7. prosinca 2011., HTTS/Vijeće (T-562/10, EU:T:2011:716) u odnosu na tužitelja poništio taj akt zbog nedostatnosti obrazloženja njegova uvrštavanja na popis priložen spomenutoj uredbi.

88 Međutim, glede nastanaka izvanugovorne odgovornosti Unije, koja, ako je to primjenjivo, proizlazi iz poništenja te uredbe, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da nedostatnost obrazloženja nekog akta u načelu ne može dovesti do odgovornosti Unije (presuda od 11. srpnja 2007., Sison/Vijeće, T-47/03, neobjavljena, EU:T:2007:207, t. 238.).

89 S obzirom na to, u okviru ove tužbe za naknadu štete zakonitost mjere ograničavanja u pitanju mora se u svakom slučaju ocijeniti uzimajući u obzir i dodatne razloge na koje se Vijeće pozvalo u svojoj Odluci 2012/35/ZVSP od 23. siječnja 2012. o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2012., L 19, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 12., str. 170.) te s obzirom na to da je uvrštavanje tužiteljeva imena zadržano na popisu priloženom Odluci Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL 2010., L 195, str. 39.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.) iz sljedećeg razloga:

„Društvo pod kontrolom IRISL-a i/ili djelujući za račun IRISL-a. HTTS upisan je u registar u Hamburgu na istoj adresi kao i IRISL Europe GmbH i njegov direktor [N.] Ba[t]eni je prethodno bio zaposlenik IRISL-a.”

90 Naime, ovi dodatni razlozi u okviru ove tužbe za naknadu štete koju je tužitelj navodno pretrpio tijekom razdoblja od 26. srpnja 2010. do 23. siječnja 2012. omogućuju, s jedne strane, tužitelju da razumije razloge zbog kojih je u tom razdoblju njegovo ime bilo uvršteno na sporne popise te, s druge strane, Općem sudu da ocijeni sve razloge koji su, prema strankama, bili uzrok štete za koju tužitelj smatra da ju je pretrpio tijekom navedenog razdoblja.

91 S obzirom na prethodna razmatranja, ovaj tužbeni razlog treba u cijelosti odbiti.

92 Tužbu stoga treba u cijelosti odbiti a da nije potrebno ispitati jesu li ispunjeni ostali uvjeti za nastanak odgovornosti Unije ili zauzeti stajalište o zapreci za vođenje postupka koja se temelji na zastari.

93 U tim okolnostima nije potrebno prihvatiti tužiteljev zahtjev za donošenje mjere upravljanja postupkom koji se odnosi na saslušanje njegova direktora i jedinog člana kao svjedoka.

IV. Troškovi

94 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

95 Na temelju članka 138. stavka 1. Poslovnika, institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.

96 Budući da tužitelj nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje, osim vlastitih troškova, i troškova Vijeća, sukladno njegovu zahtjevu. Nadalje, Komisija će snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (treće vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Tužba se odbija.**

2. **HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH snosit će vlastite troškove i troškove Vijeća Europske unije.**

3. **Europska komisija snosit će vlastite troškove.**

Frimodt Nielsen Forrester Perillo

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 13. prosinca 2017.

Potpisi

Sadržaj

I. Činjenice i okolnosti spora 2

II. Postupak i zahtjevi stranaka 3

III. Pravo 4

A. Predmet tužbe 4

B. Zapreka vođenju postupka koja se temelji na zastari tužiteljeve tužbe za naknadu štete 4

C. Meritum 5

1. Uvodne napomene o kriterijima sudske prakse za ocjenu nezakonitosti u okviru zahtjeva za naknadu štete 5

2. Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi materijalnih uvjeta uvrštavanja na popise 6

a) Argumenti stranaka 6

b) Ocjena Općeg suda 7

3. Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja 10

a) Argumenti stranaka 10

b) Ocjena Općeg suda 11

1) Nepravodobnost argumenta koji se, kao prvo, temelji na povredi prava na djelotvornu sudsku zaštitu 11

2) Nepravodobnost argumenta koji se, kao drugo, temelji na tome da Vijeće nije dostavilo dokaze 12

3) Osnovanost prvog tužbenog razloga 13

IV. Troškovi 14